

proč! Postoj! Kaj ne vidiš, da se časih, za hip, zagrinjalo odgrne? Ne vidiš čudovitih podob, ki se kakor v begu vrste druga za drugo? Veš li, kaj so te podobe? To so pesniške prispodobne ali metafore, plod fantazije, ki z njimi pesnik izraža misli svojega uma. V tistem hipu, ko pesnik porabi metaforo, nam odgrne vpogled v svojo delavnico.

Kako torej nastane pesem? Denimo sem Gregorčičev „Zimski dan“, ker nam je v tem času najbližji. Morda je nastal tako-le: Pesnik se izprehaja lepega zimskega dne pod milim nebom, s katerega sije solnce brez gorkote. Kot temeljito izobražen mož ima pesnik v svojem umu veliko globokih misli, med drugimi tudi to, da je naša moderna kultura sicer sijajna navidez, a kruta, brezobzirna, brez srca, mrzla. Tako idejo si pridobi lahko vsak človek, če premišluje svet, čita časopise, gleda socialno bedo. Misel je resnična, a zato še ni pesniška. Kako ji dati pesniško obliko? Tu mora pa sodelovati pesnikova fantazija, prirojeni dar; treba je abstraktno, nevidno misel vliti v plastične, kipne podobe. Pesnik gleda, gleda... Kako svetlo sije to zimsko solnce, a brez toplote! V hipu pa mu združi domišljija tidve predstavi: zimski dan je vidna podoba moderne kulture, v obojem obilo svetlobe, a brez dobrodejne gorkote, oboje mrtvo. To je jedro pesmi. Tako smo za en trenutek pogledali v pesnikovo delavnico, v njegov

atelje, kjer smo videli v njegovi duši sliko zimskega dne: sneg kot mrtvaški prt, solnce kot pokopna sveča, in spodaj podpis: naša doba. Takoj nato pa se pesnik zopet skrije in zagrne; kajti kako to svojo sliko izrazi v kiticah in verzih in s kakšnimi besedami, to je zopet njegova skrivnost.

Ako se hočeš torej s pridom učiti od pesnikov, beri jih tako, da predvsem paziš na njihove metafore (slike, prispodobne), in sicer da si jih kar najživeje predstavljaš. Doslej najlepše metafore nahajaš v Homerju; tudi po lepoti pesniških podob se ceni pesem. Tudi Dantejeva posebna moč je v prekrasnih slikah. Naj te opozorim n. pr. kar na XXVI. spev te številke Dom in Sveta: pesnik hoče izraziti misel, da je videl v osmi grapi nebroj švigajočih plamenov, ki so zli svetovalci v njih bili zagnjeni; a zdaj glej, kakšno lepo primero rabi, da misel pove v čutni, nam vidni obliki, primero namreč o kresnicah (v. 25–30); in precej nato sledi nova primera (v. 34–40); pa že podlaga celega tega speva: zli svetovalci, ki so grešili s svojimi zlimi jeziki, so ogrnjeni tam v ognjene jezike — že ta slika je visokopesniška, duhovita.

Take slike rodi iz sebe le živahna, od Boga dana fantazija. In to je tretji znak pravega pesnika.

Ali jo čutiš v sebi tudi ti?

Dr. J. Debevec.

To in ono.

Dr. Andrej Karlin, škof tržaško-koperski.

Dne 20. januarja t. l. je cesar imenoval ljubljanskega kanonika dr. Andreja Karlina za tržaško-koperskega škofa. Presvetli gospod je bil rojen l. 1857. v Stari Loki ter je kot

DR. A. KARLIN
škof tržaško-koperski

duhovnik deloval najprej v dušnopastirski službi. Ko je bil v Rimu promoviran za doktorja obeh prav, se je v domovini pečal zlasti z vzgojo mladine kot gimnazijski katehet in vodja „Alojzijevešča“. Kljub obilnemu delu v gospodarskih organizacijah, ki so mu bile vedno na srcu, je nastopal kot odličen cerkven govornik, a je ljubil tudi knjigo in pero. Znan je kot izvrsten poljuden potopisec, urejeval je nekaj časa „Drobtinice“, pisal slovenske šolske knjige za spodnjo gimnazijo. Vse mlado naše krščansko gibanje je spremljal z delom in tople simpatijo; zlasti za to je bil vesel vsakdo, kdor čuti z nami, njegovega imenovanja za tržaškega škofa, h kateremu mu tudi „Dom in Svet“, čigar sotrudnik je bil nekaj časa, iskreno čestita. Bog ga blagoslavlja na vseh njegovih potih!

Koncert glasbenega društva „Ljubljana“.

Zaznamujem velik korak, velik napredek, ki ga je napravilo v dobrem letu društvo, ki je stopilo komaj pred nekaj leti v koncertno dvorano z resnim pevskim programom. Velepomemben se mi zdi ta večer. Društvo „Ljubljana“ je prodrlo ledino, premagalo zavirajoče pomisleke in pedsodke ter stopilo v vrsto najresnejših slov. pevskih društev. Pokazalo je resno voljo in žilavo moč.

Isti večer pa je služil hkrati v proslavo Gerbičeve sedemdesetletnice. Izvajala so se — izvzemši dveh točk — izključno samo dela njegovega peresa. To je bil koncert one vrste, ko se proizvajajo samo domača dela, s samo domačimi močmi. Tudi s tega stališča, se mi zdi, je bil to posebno zanimiv večer.

Gerbiča poznamo vsi. Učenec je še one dobe, ko Slovenci na tem polju še nismo imeli ničesar ali pa le borne početke. Gerbič izvira iz one dobe, ko je bilo vse naše na-